DELTA PARTNER
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA INICJATYW GOSPODARCZYCH

Inwentaryzacja i analiza dostępnych i wykorzystywanych zasobów oraz usług publicznych świadczonych przez Związek Celowy Gmin MG-6

Raport cząstkowy z badań – edukacja

Gorzów Wielkopolski – Cieszyn, kwiecień 2013 r.

Projekt realizowany przez Związek Celowy Gmin MG-6 z siedzibą w Gorzowie Wlkp.
ul. Sikorskiego 3-4
66-400 Gorzów Wlkp.
Biuro Związku Celowego Gmin MG-6
Gorzów Wlkp., ul. Warszawska 6
tel.: 95 733 04 93/94, fax: 95 733 04 95
e-mail: zcg-mg6@wp.pl, zcg-img6@o2.pl
http://www.zcg.net.pl

Opracowanie merytoryczne
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER
43-400 Cieszyn, ul. Zamkowa 3a/1
tel./fax: +48 33 851 44 81
www.deltapartner.org.pl

Gorzów Wielkopolski – Cieszyn – 2013

Projekt „Profesjonalizacja usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6 – poprzez diagnozę potrzeb społecznych i doskonalenie kompetencji kadr" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

1. Wprowadzenie 4

2. Usługi edukacyjne – szczegółowe wyniki badań 5

2.1. Zasoby systemu usług publicznych na obszarze MG-6 – edukacja 8

2.1.1. Analiza struktury instytucjonalnej 9

2.1.2. Zasoby materialne i finansowe, infrastruktura 23

2.1.3. Analiza zasobów ludzkich 27

2.2. Struktura zależności funkcjonalnych w obrębie MG-6 27

2.3. Analiza jakości i efektywności usług publicznych w sektorze edukacji 31

2.4. Aktywność organizacji pozarządowych w sektorze edukacji 36

2.5. Spis tabel 38

2.6. Spis rysunków 39

1. Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie jest raportem cząstkowym w dziedzinie edukacji, opracowanym w ramach projektu, pt. „Profesjonalizacja usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG - 6 - poprzez diagnozę potrzeb społecznych i doskonalenie kompetencji kadr".

Podstawą opracowania były przeprowadzone w dniach 22-26 kwietnia 2013 r. wywiady pogłębione z ekspertami w dziedzinie edukacji, wyznaczonymi przez samorządy Gorzowa Wielkopolskiego, Santoka, Lubiszyna, Bogdańca, Kłodawy i Deszczna.

2. Usługi edukacyjne – szczegółowe wyniki badań

Jednym z najistotniejszych elementów dotyczących oferty usług publicznych w dziedzinie edukacji na obszarze MG-6 jest fakt, że szkolnictwo na poziomie ponadgimnazjalnym prowadzone jest jedynie w Gorzowie Wielkopolskim. Miasto pełni rolę ośrodka kształcenia na poziomie zawodowym, średnim oraz wyższym.

Według danych GUS za 2011 rok do najważniejszych odbiorców usług publicznych w dziedzinie edukacji należą uczniowie szkół podstawowych i gimnazjach. Łączna liczba tej grupy odbiorców wynosi 13 tys., z tego 78,5 % to uczniowie mieszkający w Gorzowie Wielkopolskim. W szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych zarówno przez samorząd Gorzowa Wielkopolskiego, jaki i organizacje społeczne i stowarzyszenia naukę pobierało 8 tys. uczniów. Można przyjąć, że łączna liczba odbiorców usług publicznych z dziedziny edukacji wynosi 21 020 osób.

Ogółem odsetek uczniów spoza Gorzowa Wlkp. pobierających naukę w gorzowskich publicznych ponadgimnazjalnych placówkach oświatowych wynosi aż 25,28 %. Największy odsetek uczniów spoza miasta pobiera naukę w liceach ogólnokształcących, technikach i szkołach zawodowych.

Gminy wiejskie sąsiadujące z miastem, nie aspirują do rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego na swoim terenie. Świadomie dostrzegają rolę Gorzowa Wielkopolskiego w zapewnieniu edukacji na tym poziomie. Bardzo ważnym problemem edukacji, zwłaszcza w Gorzowie Wielkopolskim jest malejąca liczba uczniów, co przy rozbudowanej bazie edukacyjnej powodować będzie z jednej strony konieczność likwidacji placówek, z drugiej większej konkurencji przy zabieganiu o ucznia, co nieuchronnie wiąże się ze spadkiem poziomu nauczania.

W tym kontekście bardzo ważną kwestią jest zapewnienie uczniom spoza Gorzowa Wielkopolskiego dostępu do placówek edukacyjnych poprzez dostęp do komunikacji publicznej. Szczególne bariery napotykają tu mieszkańcy Gminy Lubiszyn, ze względu na fakt, znacznego oddalenia od Gorzowa. Ponadto uczniowie z obszarów wiejskich nie mogą dojechać bezpośrednio komunikacją publiczną do sąsiedniej gminy (wiejskiej). Jedyne dostępne połączenia komunikacyjne przebiegają przez miasto Gorzów Wlkp.

Gminy wiejskie, członkowie MG-6 przeznaczają porównywalne środki w przeliczeniu na mieszkańca na edukację na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Atutem kształcenia na obszarach wiejskich jest m. in. wykwalifikowana kadra nauczycielska, bardzo dobra jakość infrastruktury edukacyjnej, stosunkowo mała liczba uczniów w klasach oraz większe bezpieczeństwo w szkołach. Barierą jest przede wszystkim dojazd do szkół (ze względu na złe skomunikowanie w gminach wiejskich). W gminach, które nie prowadzą ośrodka kultury (Deszczno, Bogdaniec, Santok, Lubiszyn) szkoły pełnią rolę miejsca kulturalnej aktywności dzieci i młodzieży. Z tego względu ważne jest podnoszenie jakości infrastruktury oraz prowadzenie licznych zajęć dodatkowych dla uczniów.

Atutem nauki w Gorzowie Wielkopolskim jest przede wszystkim dostęp do zajęć pozalekcyjnych oraz wysoki poziom nauczania (zwłaszcza w liceach ogólnokształcących). Brakuje z kolei specjalistów, takich jak logopeda, psycholog, co wpływa ujemnie na poziom usług szkół dotyczących działalności pedagogicznej.

Eksperci z dziedziny edukacji biorący udział w badaniu ankietowym jednoznacznie wskazali, że na obszarze MG-6 najlepiej oceniana jest dostępność do szkół podstawowych oraz gimnazjów. W każdym samorządzie ZCG funkcjonują placówki edukacyjne oferujące edukację programową i zajęcia dodatkowe na tym poziomie. Spośród gmin wiejskich jedynie w Lubiszynie, ze względu na bariery komunikacyjne, występują ograniczenia dla mieszkańców w tym zakresie. Z kolei w Gminie Kłodawa istnieją bariery w dostępie do przedszkoli. Mała liczba miejsc w placówkach powoduje, że w tej gminie pilnej interwencji wymaga zapewnienie dostępności do przedszkoli, zwłaszcza że w innych gminach wiejskich MG-6 oceniana jest ona bardzo wysoko.

Mimo wydatkowania znacznych środków publicznych na edukację i relatywnie duże bezrobocie wśród ludzi młodych, kluczową kwestią jest dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Kwestia ta, budząca coraz większe zainteresowanie samorządowców, może być rozwiązywana poprzez współpracę gmin w ramach MG-6. Ścisła współpraca samorządów z instytucjami rynku pracy oraz przedsiębiorcami może przynieść korzyści, jednakże potrzebny jest stały monitoring rynku pracy oraz silne działanie na rzecz pobudzania aspiracji zawodowych dzieci i młodzieży, w czym ważną rolę odgrywają organizacje pozarządowe. Identyfikowana przez ekspertów dyskryminacja na rynku pracy absolwentów może wynikać z niedostatecznej oferty w zakresie kształcenia na poziomie wyższym. Gorzów Wielkopolski nie posiada długich

tradycji w szkolnictwie wyższym. Absolwenci szkół średnich częściej wybierają uczelnie spoza Gorzowa (głównie z Poznania i Szczecina). Dla podniesienia jakości usług w dziedzinie edukacji, zasadniczym zadaniem jest stała, ścisła współpraca wielosektorowa (sektora publicznego, samorządowego oraz biznesowego). Zasada, jaką należy przyjąć w kształtowaniu polityki edukacyjnej jest taka, że im większe możliwości znalezienia pracy na obszarze MG-6 przez jego mieszkańców, tym lepsza ocena jakości usług publicznych w dziedzinie edukacji.

Rozpatrując ofertę edukacyjną z punktu widzenia jej dostępności dla uczniów spoza gminy/miasta, to w Gorzowie Wielkopolskim, Santoku i Bogdańcu oceniona jest ona najlepiej. Z kolei w Lubiszynie, ze względu na znaczną odległość od Gorzowa oraz problemy społeczne dostępność placówek edukacyjnych dla mieszkańców innych gmin jest bardzo ograniczona.

Szczególnym wyzwaniem Związku Celowego MG-6 w zakresie podniesienia jakości usług w dziedzinie edukacji jest współpraca samorządowców i nauczycieli w zakresie wymiany doświadczeń oraz wspólne ubieganie się o dotacje z Unii Europejskiej na projekty edukacyjne.

Rekomendacje dla podniesienia jakości usług publicznych w dziedzinie edukacji na obszarze Związku Celowego MG-6 przedstawiają się następująco:

- stałe wzmocnienie Gorzowa Wielkopolskiego jako regionalnego ośrodka kształcenia ponadgimnazjalnego, podnoszenie jakości i dostępności oferty edukacyjnej zwłaszcza dla uczniów spoza Gorzowa Wielkopolskiego;
- wdrażanie przez samorządy oraz placówki oświatowe gmin MG-6 systemu EDU (edukacyjna wartość dodana), który pozwala w sposób poprawny statystycznie wymierzyć wkład szkoły w ten postęp, dzięki temu staje się nieocenionym narzędziem wspólnej analizy wyników nauczania i podnoszenia jakości oferty edukacyjnej. Jest to odpowiedź ma dużą barierę systemu edukacji polegającą na braku mechanizmów kontroli klienta nad jakością realizacji usług.
- zapewnienie dostępu do komunikacji publicznej dla uczniów zdobywających wykształcenie w Gorzowie Wielkopolskim, przełamywanie barier komunikacyjnych w dostępie do usług publicznych w dziedzinie edukacji;
- utworzenie platformy wymiany informacji i doświadczeń dla nauczycieli i pracowników samorządowych;

- podniesienie jakości zajęć pozalekcyjnych (zwłaszcza w Gorzowie Wielkopolskim) oraz budowanie wspólnej oferty zajęć, a zwłaszcza pozaszkolnych;
- wspólne ubieganie się o dotacje z Unii Europejskiej na projektu obejmujące placówki oświatowe i uczniów z obszaru MG-6;
- zwiększenie roli organizacji pozarządowych w realizacji zadań zlecanych z dziedziny edukacji przez samorządy.
- większe dostosowanie oferty edukacyjnej do wymogów rynku pracy.

2.1. Zasoby systemu usług publicznych na obszarze MG-6 – edukacja

Według danych GUS za 2011 rok do najważniejszych odbiorców usług publicznych w dziedzinie edukacji należą uczniowie szkół podstawowych i gimnazjach. Łączna liczba tej grupy odbiorców wynosi 13 tys., z tego 78,5% to uczniowie z Gorzowa Wielkopolskiego. W szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych zarówno przez samorząd Gorzowa Wielkopolskiego, jaki i organizacje społeczne i stowarzyszenia naukę pobierało 8 tys. uczniów. Można przyjąć, że łączna liczba odbiorców usług publicznych z dziedziny edukacji wynosi 21 020 osób.

Tabela 1. Uczniowie szkół gmin MG-6 w 2011 roku

Gmina	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły zawodowe	Technika	Szkoły artystyczne	Licea ogólnokształcące	Licea ogólnokształcące dla dorosłych	Uzupełniające licea ogólnokształcące
Kłodawa	415	162	-	-	-	-	-	-
Santok	425	231	-	-	-	-	-	-
Deszczno	491	222	-	-	-	-	-	-
Lubiszyn	465*	201	-	-	-	-	-	-
Bogdaniec	428	218	-	-	-	-	-	-
Razem:	1 759	1 034	-	-	-	-	-	-

Gorzów Wlkp.	6 478	3 739	962*	2 891*	101	2 667*	754	635*
Razem:	8 237	4 773	962	2 891	101	2 667	754	635

*Źródło: opracowanie własne ma odstawie danych GUS *uczniowie szkół prowadzonych przez samorząd miasta na prawach powiatu oraz organizacje społeczne i stowarzyszenia*

2.1.1. Analiza struktury instytucjonalnej

Gorzów Wielkopolski

Miasto Gorzów Wielkopolski posiada rozbudowaną bazę instytucjonalną w obszarze edukacji. Prowadzi 66 placówek oświatowych. Miasto, ze względu na dużą liczbę placówek oświaty oraz szeroką ofertę edukacyjną jest miejscem nauki (zwłaszcza na poziomie ponadgimnazjalnym) dla uczniów mieszkających poza Gorzowem, w tym głównie w gminach należących do ZCG MG-6. Największym problemem miasta w dziedzinie edukacji jest malejąca liczba uczniów. W 2004 r. do gorzowskich szkół uczęszczało 20 tys. uczniów, aktualnie (rok szkolny 2012 / 2013) jest to około 15 tys. W związku z tym, w ostatnim czasie, samorząd zlikwidował 15 placówek oświatowych. Dodatkowo trzeba zaznaczyć, że na terenie Gorzowa Wielkopolskiego działalność prowadzą liczne niepubliczne placówki edukacyjne, które znacznie wzbogacają ofertę edukacyjną.

Na terenie Gorzowa Wielkopolskiego stosunkowo często usługi edukacyjne na różnych poziomach szkolnictwa realizowane są w ramach jednej placówki, zorganizowanej w formie zespołu szkół. Jest to formuła, która z pewnością pozwala ograniczać koszty administracyjne związane z działaniem placówek, jednak wymaga szczególnej dbałości o zapewnienie możliwie wysokiej jakości ofertowanych usług edukacyjnych. Chodzi tu głównie o kwestie związane z indywidualnym podejściem do uczniów i rodziców, co jest trudniejsze, gdy liczba uczniów danego zespołu znacząco wzrasta (stanowiąc sumę uczniów szkoły podstawowej, gimnazjum i np. szkoły zawodowej).

Tabela 2. Instytucje świadczące usługi społeczne w dziedzinie edukacja w Gorzowie Wielkopolskim

Nazwa placówki	Status	Poziom
Katolicka Szkoła Podstawowa	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła Podstawowa
Prywatna Szkoła Podstawowa o Profilu Artystycznym	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła Podstawowa
Społeczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Edukacyjnego	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Katolickie Stowarzyszenia Wychowawców	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum
Szkoła Podstawowa nr 1	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa nr 10	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa Nr 12	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa nr 15	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa nr 4	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa nr 5	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Szkoła Podstawowa nr 9	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Zespół Kształcenia Specjalnego nr 1	Publiczna	Szkoła podstawowa, Gimnazjum

Zespół Szkół nr 12	Publiczna	Szkoła podstawowa, Gimnazjum
Zespół Szkół nr 13	Publiczna	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum
Zespół Szkół nr 20	Publiczna	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum
Zespół Szkół nr 21	Publiczna	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum
Zespół Szkół nr 6	Publiczna	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum
Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 16	Publiczna	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum , Liceum Ogólnokształcące
Szkoła Podstawowa nr 17	Publiczna	Szkoła Podstawowa
Zespół Szkół Specjalnych nr 14	Publiczna	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa
Zespół Szkół Sportowych	Publiczna	Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące
Sportowa Szkoła Podstawowa	Publiczna	Szkoła Podstawowa
AP edukacja gimnazjum dla dorosłych	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące, Szkoła Policealna
Gimnazjum nr 4	Publiczna	Gimnazjum
Gimnazjum nr 7	Publiczna	Gimnazjum
Gimnazjum nr 9	Publiczna	Gimnazjum

Katolickie Gimnazjum	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Gimnazjum
Katolickie Gimnazjum oraz Liceum św. Tomasza z Akwinu	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące
Niepubliczne Gimnazjum dla Dorosłych ŻAK	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące, Szkoła Policealna
Prywatne Gimnazjum o Profilu Artystycznym	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Gimnazjum
Społeczne Gimnazjum Stowarzyszenia Edukacyjnego	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Gimnazjum
Zespół Szkół Budowlanych	Publiczna	Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum i Technikum uzupełniające,
Zespół Szkół nr 12	Publiczna	Gimnazjum, Technikum uzupełniające
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3	Publiczna	Gimnazjum
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących	Publiczna	Gimnazjum
I Społeczne Liceum Ogólnokształcące	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Liceum ogólnokształcące
IV Liceum Ogólnokształcące	Publiczna	Liceum ogólnokształcące
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Edukacja”	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Liceum Ogólnokształcące, Szkoła Policealna, Technikum uzupełniające
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Edukacji Innowacyjnej w Gorzowie Wielkopolskim	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Liceum ogólnokształcące
Liceum Ogólnokształcące WZDZ	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Liceum Ogólnokształcące, Szkoła Policealna dla dorosłych, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum uzupełniające

Zaoczne Liceum Ogólnokształcące „COSINUS”	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Liceum ogólnokształcące
Zespół Szkół Ekonomicznych	Publiczna	Liceum Ogólnokształcące, Technikum
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1	Publiczna	Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2	Publiczna	Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3	Publiczna	Liceum Ogólnokształcące
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących	Publiczna	Liceum Ogólnokształcące, Technikum
Szkoła Policealna nr 6 dla Dorosłych	Publiczna	Szkoła policealna
Medyczne Studium Zawodowe	Publiczna	Szkoła policealna
Prywatna Policealna Szkoła Awangarda z oddziałem dla dorosłych	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła policealna
Studium Medyczne TEB Edukacja	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła policealna
Szkoła Europejska „EuroCollege” w Gorzowie Wlkp.	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła policealna
Szkoła Kosmetyki Profesjonalnej MSP	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła policealna
Zaoczna Policealna Szkoła „COSINUS” w Gorzowie Wielkopolskim	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Szkoła policealna, uzupełniające Liceum Ogólnokształcące
AP Edukacja - Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Gorzowie Wielkopolskim	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące

Dwuletnie Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych ŻAK	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące
Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Edukacji Innowacyjnej w Gorzowie Wielkopolskim	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące
Zespół Szkół Elektrycznych	Publiczna	Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum
Zespół Szkół Gastronomicznych	Publiczna	Zasadnicza szkoła zawodowa, Technikum, Technikum uzupełniające
Zespół Szkół Mechanicznych	Publiczna	Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum, Technikum uzupełniające
Zespół Szkół Odzieżowych	Publiczna	Zasadnicza szkoła zawodowa, Technikum, Technikum uzupełniające
Technikum Usług Fryzjerskich WZDZ	Niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	Technikum
Zespół Szkół Ogrodniczych wraz z oddziałem dla dorosłych	Publiczna	Technikum
Technikum Uzupełniające nr 6 dla Dorosłych	Publiczna	Technikum uzupełniające

Źródło: opracowanie własne

Organem prowadzącym placówki edukacyjne (publiczne) w Gorzowie Wielkopolski jest Miasto Gorzów Wielkopolski. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego wydziałem odpowiedzialnym za oświatę jest Wydział Edukacji.

Miasto Gorzów Wielkopolski opracowało bardzo dobry system informacji on-line o edukacji. Utworzony został portal internetowy http://www.edu.gorzow.pl, na który pozyskano środki z Unii Europejskiej w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Odbiorcy usług publicznych w dziedzinie edukacji mają do dyspozycji bardzo łatwy i przystępny dostęp do informacji dotyczący m. in. placówek edukacyjnych, aktów prawnych, naborów, wolnych miejsc w szkołach i przedszkolach. Portal przyczynia się do zwiększenia przejrzystości polityki edukacyjnej prowadzonej przez Miasto Gorzów Wielkopolski.

Elementem wyróżniającym ofertę placówek edukacyjnych w Gorzowie Wielkopolskim jest bardzo bogata oferta zajęć dodatkowych (pozalekcyjnych). Przeprowadzony wywiad pogłębiony wykazał, że wyraźnym mankamentem tej formy edukacji jest niska innowacyjność (atrakcyjność), która mimo znacznych nakładów finansowych ze strony Miasta, znacząco wpływa na obniżenie zainteresowania uczniów tą formą nauki. Zajęcia prowadzone są w głównej mierze przez nauczycieli przedmiotowych, zatrudnionych w tej samej szkole, przy zastosowaniu metod z "tradycyjnych lekcji". Częstokroć uczniowie nie zauważając znacznej różnicy w formie i sposobie prowadzenia lekcji, po krótkim czasie rezygnują z tej formy nauczania.

W opinii przedstawiciela Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego spośród szkół ponadgimnazjalnych w Gorzowie Wielkopolskim to licea ogólnokształcące (również te dla dorosłych) uważane są za placówki kształcące na najwyższym poziomie. Opinię tą potwierdzają wyniki egzaminów maturalnych, które należą do najwyższych w województwie.

Do kryteriów decydujących o jakości usług publicznych w dziedzinie edukacji świadczonych w publicznych placówkach edukacyjnych Gorzowa Wielkopolskiego należą:

- wyniki egzaminów zewnętrznych,
- innowacyjność, a zwłaszcza innowacje pedagogiczne, nowe, atrakcyjne kierunki nauczania przyciągające nowych uczniów,
- umiejętność realizacji projektów edukacyjnych finansowanych z funduszy unijnych.

W ocenie placówek edukacyjnych Miasto kieruje się przede wszystkim wynikami w egzaminach zewnętrznych. Ponadto w ocenie jakości nauczania kładzie duży nacisk na zastosowanie metody EWD (edukacyjna wartość dodaną).

Metoda edukacyjnej wartości dodanej jest ważnym instrumentem statystycznym wykorzystywania wyników egzaminacyjnych do ewaluacji pracy szkół. Jednolite egzaminy pozwalają spojrzeć nauczycielom, uczniom, rodzicom oraz samorządom na wyniki nauczania w szerokiej perspektywie. Porównywalność wyników w skali całej Polski umożliwia przyjrzenie się osiągnięciom szkolnym z punktu widzenia kraju, województwa czy gminy. Jednak obraz nauczania szkolnego widziany tylko przez pryzmat wyników końcowych nauczania jest dalece niepełny. Równie ważny, a nawet ważniejszy jest postęp, jaki robią uczniowie przez kilka lat nauki w danej placówce.

Metoda edukacyjnej wartości dodanej pozwala w sposób poprawny statystycznie wymierzyć wkład szkoły w ten postęp, dzięki temu staje się ważnym narzędziem analizy wyników nauczania. Metoda ta służy przede wszystkim szkołom. To dyrektorzy i nauczyciele mogą dzięki właściwej analizie wyników egzaminacyjnych zobaczyć mocne i słabe strony nauczania w swojej placówce. Wnikliwe przyjrzenie się rezultatom testów egzaminacyjnych dostarcza ważnych przesłanek do formułowania planów rozwoju szkoły, pozwala ocenić skuteczność już podjętych działań. Ewaluacja prowadzona przez samą szkołę w celu poprawy swojego funkcjonowania to najważniejszy obszar wykorzystania wyników egzaminacyjnych, a tym samym i metody edukacyjnej wartości dodanej. Beneficjentami skutecznej autoewaluacji stają się uczniowie, którzy mają szansę uczyć się w skuteczniej nauczających szkołach.

Wiele placówek edukacyjnych w Polsce jest już zaawansowanymi użytkownikami metody edukacyjnej wartości dodanej, co roku korzysta z prostej w użyciu aplikacji komputerowej Kalkulator EWD 100 (dostępnej na stronie http://ewd.edu.pl/po-co-jest-ewd).

Metoda edukacyjnej wartości dodanej służy również nadzorowi szkolnemu. Porównywalne wyniki egzaminów pozwalają na obiektywną ewaluację zewnętrzną szkół. Użycie metody edukacyjnej wartości dodanej umożliwia skupienie uwagi na tym, co w nauczaniu najważniejsze, czyli na postępach uczniów w danym cyklu nauczania. Już od kilku lat dostępne są on-line wskaźniki egzaminacyjne dla około 6 tysięcy gimnazjów i niemal 4 tysięcy liceów ogólnokształcących i techników.

Kolejnym potencjalnym użytkownikiem metody edukacyjnej wartości dodanej są samorządy. Bez wchodzenia w kompetencje nadzoru pedagogicznego mogą one monitorować efektywność nauczania w szkołach na swoim terenie.

Miasto Gorzów Wielkopolskie bardzo precyzyjnie programuje rozwój oświaty. Przyjęta uchwałą Nr XI/93/2011Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 maja 2011 r. Strategia Rozwoju Gorzowskiej Oświaty w latach 2011 - 2015 przyjmuje cztery najważniejsze kierunki rozwoju:

- zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców na wszystkich poziomach edukacji, w tym zapewnienie mieszkańcom dostępności do edukacji, stałe podnoszenie jej jakości i atrakcyjności oferty oświatowej, poprawa bezpieczeństwa w szkołach oraz rozbudzanie aspiracji edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- dostosowanie kształcenia do rynku pracy poprzez podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego,
- reorganizacja placówek oświatowych i modernizacja miejskiej bazy oświatowej, w tym modernizacja bazy edukacyjnej, zakup wyposażenia,
- poprawa jakości i efektywności zarządzania realizowana poprzez usprawnianie organizacji pracy przedszkoli, szkół i placówek oświatowych.

Przyjęcie Strategii i jej realizacja wpływa pozytywnie na jakość oferty edukacyjnej i wzmacnia rolę Gorzowa Wielkopolskiego jako regionalnego ośrodka kształcenia ponadgimnazjalnego.

Gorzów Wielkopolski jest miastem o ambicjach akademickich. W mieście funkcjonują uczelnie wyższe: Instytut Wychowania Fizycznego, filie i wydziały zamiejscowe uczelni poznańskich i szczecińskich oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku. Wykorzystanie wolnych obiektów po jednostkach wojskowych pozwoliło poprawić warunki działania samodzielnych uczelni takich jak Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa i Wyższa Szkoła Biznesu.

Barierą dla rozwoju szkolnictwa wyższego w Gorzowie Wielkopolskim jest brak dużego doświadczenia w edukacji. W Gorzowie Wielkopolskim, ze względu na słabą ofertę kształcenie na poziomie wyższym mamy do czynienia ze zjawiskiem wyjazdów młodzieży na studia do innych miast.

Gmina Lubiszyn

Według danych GUS za 2011 rok na terenie Gminy Lubiszyn działalność prowadziło 6 szkół podstawowych z 34 oddziałami oraz 2 gimnazja z 11 oddziałami. Spośród lubiszyńskich placówek oświatowych dwie prowadzone są przez organizacje pozarządowe, co wyróżnia miejscowości na tle innych gmin wiejskich. Ponadto gmina posiada wystarczającą miejsc w przedszkolach dla wszystkich dzieci w Gminie.

Tabela 3. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Gminie Lubiszyn

Nazwa placówki	Status	Poziom szkoły
Szkoła Podstawowa w Stawie	publiczna	szkoła podstawowa
Szkoła Podstawowa w Lubiszynie	publiczna	szkoła podstawowa
Niepubliczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Kulturalno -Oświatowego w Wysokiej	niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	szkoła podstawowa
Zespół Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Ściechowie	publiczna	szkoła podstawowa gimnazjum
Zespół Szkół w Baczynie	publiczna	szkoła podstawowa gimnazjum
Szkoła Podstawowa w Lubnie Stowarzyszenia Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Lubnie "PROMYK"	niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	szkoła podstawowa

Źródło: opracowanie własne

Organem prowadzącym placówki edukacyjne (publiczne) w Lubiszynie jest Gmina Lubiszyn. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Lubiszyn wydziałem odpowiedzialnym za oświatę jest Wydział Oświaty, Kultury i Sportu.

Dane pozyskane w wywiadzie pogłębionym wskazują, że w Gminie nie można wskazać znacznych różnic pomiędzy placówkami edukacyjnymi. Cechą charakterystyczną jest to, że szkoły posiadają oddziały ze stosunkowo małą liczbą uczniów. W szkole nie ma anonimowości, nauczyciele znają dobrze swoich uczniów, co przekłada się na większe bezpieczeństwo

w szkołach. Przykładowo w szkole w Stawie jest 66 uczniów i 12 nauczycieli. Jest to elementem przyciągającym uczniów spoza gminy.

Gmina Kłodawa

Według danych GUS w na terenie Gminy Kłodawa działalność prowadzą 2 szkoły podstawowe oraz 2 gimnazja. W szkołach podstawowych uczyło się 415 uczniów, natomiast w gimnazjach 162.

Tabela 4. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Kłodawa

Nazwa placówki	Status	Poziom szkoły
Zespół Szkół w Kłodawie	Publiczna	Szkoła podstawowa Gimnazjum
Zespół Szkół w Kłodawie	Publiczna	Szkoła podstawowa Gimnazjum

Źródło: opracowanie własne

Organem prowadzącym placówki edukacyjne (publiczne) w Kłodawie jest Gmina Kłodawa. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Kłodawa dyrektorzy placówek oświatowych podlegają bezpośrednio Wójtowi Gminy Kłodawa. Ponadto w ramach Referatu Finansowo - Budżetowego utworzono Stanowisko ds. pomocy materialnej dla uczniów.

Zasadniczą barierą jest brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach. Znacznym problemem w dostępnie do edukacji jest komunikacja publiczna (brak możliwości dojazdu z niektórych obszarów gminy). Jakość bazy edukacyjnej stoi na bardzo wysokim poziomie, znacznie wyższym w porównaniu do innych gmin MG-6, w tym Gorzowa Wielkopolskiego.

O tym, czy dana placówka edukacyjna jest lepsza od innych decydują przede wszystkim wyniki z egzaminów, wyposażenie oraz baza lokalowa i oferta edukacyjna (w tym zajęć pozalekcyjnych).

Gmina Santok

Według danych GUS za 2011 rok na terenie Gminy Santok działalność prowadziło 5 szkół podstawowych oraz 3 gimnazja. Według GUS w szkołach podstawowych uczyło się 425 uczniów, natomiast w gimnazjach 231.

Tabela 5. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Santok

Nazwa placówki	Status	Poziom szkoły
Szkoła Podstawowa w Janczewie	Publiczna	Szkoła podstawowa
Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Lipkach Wielkich	Publiczna	Szkoła podstawowa Gimnazjum
Zespół Szkół	Publiczna	Szkoła podstawowa Gimnazjum
Zespół Szkół w Santoku	Publiczna	Szkoła podstawowa Gimnazjum
Szkoła Podstawowa w Wawrowie	Publiczna	Szkoła podstawowa

Źródło: opracowanie własne

Organem prowadzącym placówki edukacyjne (publiczne) w Santoku jest Gmina Santok. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy w Santoku jednostką odpowiedzialną za zarządzanie oświata jest Gminny Zespół Oświaty w Santoku.

Mankamentem usług publicznych w dziedzinie edukacji w Gminie Santok są niższe wyniki w egzaminach osiągane przez uczniów. Gmina podnosi jakość bazy oświatowej oraz stale zwiększa liczbę miejsc w przedszkolach. O jakości nauczania w placówkach edukacyjnych na terenie gminy decydują:

- wyniki egzaminów klas szóstych i gimnazjalistów,
- ranking szkół publikowany w prasie,
- liczba laureatów konkursów przedmiotowych.

Najlepsze wyniki w nauce osiąga szkoła podstawowa w Janczewie, a na poziomie gimnazjalnym gimnazjum w Santoku.

Gmina Bogdaniec

W Gminie Bogdaniec działalność prowadzą 4 szkoły podstawowe oraz jedno gimnazjum. Według GUS za 2011 rok w szkołach podstawowych uczyło się 428 uczniów, natomiast w gimnazjach 218.

Na uwagę zasługuje nowoczesny obiekt Zespołu Szkół w Bogdańcu, który powstał w 2006 roku przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej.

Tabela 6. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Bogdańcu

Nazwa placówki	Status	Poziom szkoły
Szkoła Podstawowa w Jenińcu	Publiczna	Szkoła podstawowa
Szkoła Podstawowa im. Włodzimierza Korsaka w Jeninie	Publiczna	Szkoła podstawowa
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lubczynie	Publiczna	Szkoła podstawowa
Zespół Szkół w Bogdańcu	Publiczna	Szkoła podstawowa Gimnazjum

Źródło: opracowanie własne

Organem prowadzącym placówki edukacyjne (publiczne) w Bogdańcu jest Gmina Bogdaniec. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Bogdaniec do zarządzania oświatą utworzono Referat Oświaty (Stanowisko ds. księgowości oświaty oraz Stanowisko ds. księgowości oświaty i systemu informacji oświatowej), jak również stanowisko ds. kadr, oświaty i prowadzenia sekretariatu.

Gmina w pełni realizuje założenia edukacyjne dla szkół podstawowych i gimnazjum. Szkoły są bardzo dobrze wyposażone i przystosowane do realizacji pełnej oferty edukacyjnej. Elementami, które decydują o jakości nauczania są wykwalifikowana kadra, baza edukacyjna oraz wyposażenie placówek oświaty. Do wyróżniających się placówek oświaty w gminie należy Szkoła Podstawowa w Jeninie. Oferta edukacyjna placówek oświaty jest porównywalna do tej świadczonej w innych gminach MG-6.

Gmina Deszczno

Według danych GUS w na terenie Gminy Deszczno działalność prowadziło 4 szkoły podstawowe oraz gimnazjum. W szkołach podstawowych uczyło się 491 uczniów, natomiast w gimnazjum 222.

Tabela 7. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Deszcznie

Nazwa placówki	Status	Poziom szkoły
Szkoła Podstawowa w Boleminie	Publiczna	Szkoła podstawowa
Szkoła Podstawowa w Ciecierzycach	Publiczna	Szkoła podstawowa
Szkoła Podstawowa w Ulimiu	Publiczna	Szkoła podstawowa
Zespół Szkół w Deszcznie	Publiczna	Szkoła podstawowa Gimnazjum

Źródło: opracowanie własne

Organem prowadzącym placówki edukacyjne (publiczne) w Deszcznie jest Gmina Deszczno. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy w Deszcznie dyrektorzy placówek oświatowych podlegają bezpośrednio Wójtowi Gminy Deszczno.

Gmina sprawnie organizuje dowóz dzieci do szkół. Liczba miejsc w przedszkolach jest zadawalająca. Na terenie Gminy aktywnie prowadzi działalność Fundacja Edukacji Europejskiej.

Do najważniejszych elementów decydujących o jakości nauczania należy:

- kadra pedagogiczna,
- baza dydaktyczno - sportowa,
- wielkość klas,
- absencja nauczycieli.

Do wyróżniających się placówek w gminie należy Zespól Szkół w Deszcznie. Posiada bardzo dobrą bazę sportową (hala sportowa i boisko) oraz bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych. Ponadto uczniowie osiągają bardzo dobre wyniki w nauce.

2.1.2. Zasoby materialne i finansowe, infrastruktura

Każda z gmin na obszarze MG-6 prowadzi placówki edukacyjne. Na obszarach wiejskich działalność prowadzą jedynie szkoły podstawowe i gimnazjalne. Jedynym ośrodkiem szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego jest Gorzów Wielkopolski.

W Gminach Kłodawa, Santok i Bogdaniec na uwagę zasługuje bardzo dobry stan techniczny szkół (placówki oświatowe są nowe bądź po generalnych remontach) oraz wyposażenia. Każda z gmin posiada w ofercie duży wybór zajęć dodatkowych (pozalekcyjnych).

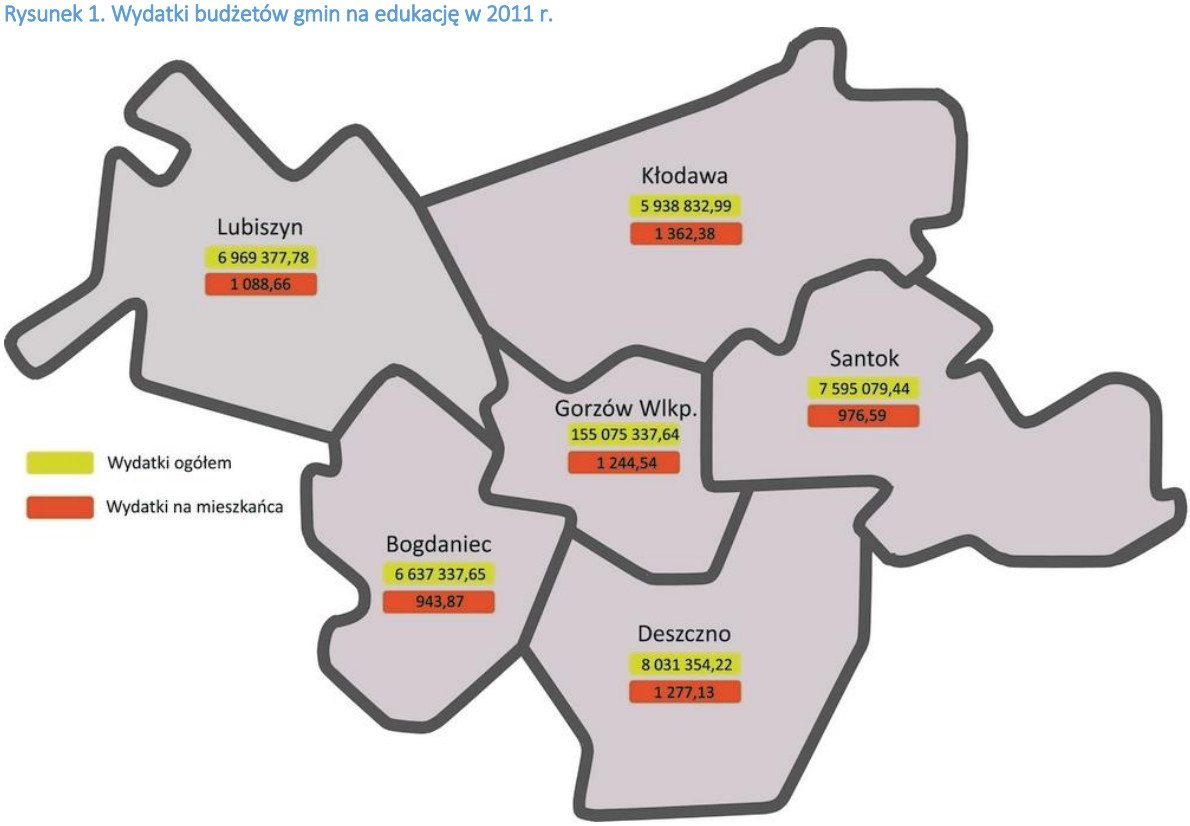
Tabela 8. Wydatki na oświatę i wychowanie gmin MG-6 w 2011 roku [w zł]

	Wydatki ogółem	Wydatki na mieszkańca
Gorzów Wielkopolski	155 075 337,64	1 244,54
Bogdaniec	6 637 337,65	943,87
Deszczno	8 031 354,22	1 277,13
Kłodawa	5 938 832,99	1 362,38
Lubiszyn	6 969 377,78	1 088,66
Santok	7 595 079,44	976,59

Źródło: GUS

Największe wydatki na oświatę ponosi Gorzów Wielkopolski, jednakże biorąc pod uwagę wydatki na oświatę w przeliczeniu na mieszkańca to liderem jest Gmina Kłodawa.

Rysunek 1. Wydatki budżetów gmin na edukację w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na odstawie danych GUS

Tabela 9. Zalety i wady oferty edukacyjnej gmin MG-6 – porównanie

Przewagi oferty edukacyjnej	Deficyty oferty edukacyjnej
Gorzów Wielkopolski	
– Bogata oferta kształcenia, zwłaszcza sportowego i artystycznego – Bardzo dobrze rozwinięte kształcenie specjalne – Bardzo dobra lokalizacja placówek oświatowych, obwody szkolne zajmują niewielkie powierzchnie, niegenerujące problemów z dojazdem	– Brak specjalistów w szkołach: psycholog, logopeda, terapeuta – Zły stan techniczny placówek oświaty – Mało atrakcyjna pod względem jakości oferta zajęć pozalekcyjnych
Gmina Lubiszyn	
– Mniejsza liczba dzieci w oddziałach – Zapewnienie sprawnego i bezpiecznego dowozu dzieci do szkół – Zapewniona pełna opieka dzieci w świetlicach szkolnych – Bogata oferta zajęć dodatkowych – Możliwość skorzystania z ciepłego posiłku w każdej szkole, – Większe bezpieczeństwo w placówkach oświaty (w tym mniejszy dostęp do środków odurzających)	– Brak oferty edukacyjnej na poziomie ponadgimnazjalnym – Trudności w dostępie do szkół, problemy z dojazdem, nieregularne kursy – Pauperyzacja społeczeństwa, duży odsetek osób korzystający z pomocy społecznej co przekłada się na wizerunek gminy, – Znaczne koszty utrzymania szkół (niska liczba dzieci w klasach)
Gmina Kłodawa	
– Bardzo dobra baza lokalowa – Różnorodność zajęć pozalekcyjnych – Realizacja programów wychowawczych, profilaktycznych – Realizacja przez szkoły projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (np. Comenius)	– Ograniczenie czasowe świadczenia usług publicznych dla uczniów narzucone rozkładem jazdy autobusu (ostatni autobus odwożący uczniów odjeżdża o 15.30) – Mała liczba miejsc w przedszkolach – Konieczność realizacji kosztownych programów nastawionych na wyrównywanie szans edukacyjnych (znaczny odsetek uczniów pochodzi z rodzin „patologicznych”)
Gmina Santok	
– Bardzo dobry stan techniczny szkół (dwa zespoły szkół i Szkoła Podstawowa w Wawrowie mają hale sportowe) – Bardzo dobre wyposażenie szkół, z pracowniami przedmiotowymi i tablicami interakcyjnymi	– Szkoła Podstawowa w Janczewie nie posiada hali sportowej

– Wykwalifikowana kadra nauczycieli	
Gmina Bogdaniec	
– Bogata oferta zajęć rozwijających uzdolnienia młodzieży – Bardzo dobra realizacja potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży – Bardzo dobra baza oświatowa i dydaktyczna – Duży nacisk na zajęcia dla dzieci 5 i 6 letnich	– Utrudniony dostęp dzieci i młodzieży do usług publicznych w dziedzinie edukacji ze względu na złe skomunikowanie (dostępność komunikacyjną) – Brak wyposażenia do zajęć z przedmiotów ścisłych – Słaby dostęp do Internetu bazy komputerowej i informacyjno – komunikacyjnej
Gmina Deszczno	
– Oferta zajęć pozalekcyjnych i kółek zainteresowań – Baza sportowa przy obiektach edukacyjnych – Dożywianie dzieci w każdej szkole	– Konieczność dłuższego pobytu dziecka w szkole ze względu niewielką liczbę autobusów w dyspozycji Gminy, odwożących uczniów

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

2.1.3. Analiza zasobów ludzkich

Placówki oświatowe prowadzące działalność na terenie MG-6 posiadają wykwalifikowaną kadrę. Generalnie opinie ekspertów z dziedziny edukacji biorących udział w badaniu ankietowym o zasobach kadry pedagogicznej są dobre. Na dobrą oceną ma wpływ przede wszystkim wyniki w nauce oraz duże zaangażowanie nauczycieli w prace pedagogiczną.

Tabela 10. Ocena jakości kadry pedagogicznej gmin MG-6

	Gorzów	Lubiszyn	Kłodawa	Santok	Bogdaniec	Deszczno
skala ocen: 1. bardzo źle; 2. źle; 3. średnio; 4. dobrze; 5. bardzo dobrze						
jakość kadry pedagogicznej	4	4	4	4	4	4

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

Istotną okolicznością jest to, że w gminach, które nie posiadają ośrodka kultury, szkoła pełni również rolę miejsca kulturalnej aktywności dzieci i młodzieży. Stąd też duża troska samorządowców o jakość infrastruktury edukacyjnej z uwzględnieniem przyszkolnych obiektów sportowych.

2.2. Struktura zależności funkcjonalnych w obrębie MG-6

Na całym obszarze MG-6 można zaobserwować zjawisko będące pochodną suburbanizacji Gorzowa Wlkp., polegające na tym, że wiele osób/rodzin zamieszkuje obszary wiejskie, a posiada zameldowanie w Gorzowie Wielkopolskim. Ze względu na atrakcyjność osiedleńczą obszary wiejskie przyciągają nowych mieszkańców (zwłaszcza z Gorzowa Wielkopolskiego), którzy budują domy jednorodzinne na terenach gmin tzw. pierścienia miasta. W bardzo wielu przypadkach uczęszczanie do placówki edukacyjnej na terenie innej gminy spowodowane jest faktem, że jest ona bliżej położona od tej, położonej na obszarze zameldowania.

O atrakcyjności placówek oświaty na obszarach wiejskich decyduje:

1. atrakcyjność osiedleńcza gminy (czyste środowisko – duża lesistość, stosunkowo niewielka odległość od Gorzowa Wielkopolskiego),
2. dostępność miejsc w placówkach edukacyjnych,

3. dogodny dojazd,
4. mniej liczne oddziały szkolne (mniej uczniów w klasach), co przekłada się na bezpieczeństwo, lepsze wyniki i brak anonimowości w szkole,
5. lepsza infrastruktura edukacyjna sportowa.

W przypadku Gorzowa Wielkopolskiego, zasadniczym powodem uczęszczania do szkoły w tym mieście przez uczniów z obszarów wiejskich jest wyższy poziom nauczania oraz bogata oferta edukacyjna, zwłaszcza w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego.

Tabela 11. Uczniowie korzystający z usług edukacyjnych w gminie, której nie zamieszkują i przyczyny

	Miejsca pochodzenia uczniów spoza miejsca zamieszkania	Przyczyny tego, że dzieci mieszkańców innych miejscowości korzystają z placówek gminy
Gorzów Wlkp.	Wszystkie gminy MG-6. Ogółem odsetek uczniów spoza Gorzowa pobierających naukę w gorzowskich publicznych placówkach oświatowych wynosi 25,28 %. Udział uczniów spoza Gorzowa Wielkopolskiego (nie tylko z MG-6): – przedszkola 8% – oddziały przedszkolne w szkołach 12% – szkoły podstawowe 11,33% – szkoły gimnazjalne 16,05% – szkoły ponadgimnazjalne 45,15% – technika 45,56% – technika uzupełniające 48,51% – 4 letnie liceum plastyczne 59,3 %	Wysoka ocena placówek oświatowych w środowisku lokalnym i regionie, Bogata oferta edukacyjna zwłaszcza w zakresie szkół ponadgimnazjalnych
Lubiszyn	Gorzów Wielkopolski, Santok, Witnica, Bogdaniec, Myślibórz	– Mniejsza odległość od placówki szkolnej położonej w miejscu zamieszkania (np. z Witnicy) – Lepszy niż w otoczeniu dostęp do przedszkola i późniejsza kontynuacja kształcenia w tym samym miejscu – Miejsce zamieszkania różne od miejsca zameldowania – Mniej liczne oddziały w szkołach – Mniejsza anonimowość w szkołach i większe bezpieczeństwo
Kłodawa	Gorzów Wielkopolski	– Lepsze warunki lokalowe i bardzo dobra baza sportowa Zespołu Szkół w Kłodawie

		– Dobry dojazd do i z Gorzowa Wielkopolskiego komunikacją publiczną
Santok	Brak	Brak
Bogdaniec	Lubiszyn, Witnica, Gorzów Wielkopolski (stanowią 2,5 % uczniów w Szkole Podstawowej w Jeninie i Zespole Szkół w Bogdańcu	– Rodzice pracują na terenie Gminy Bogdaniec – Mniejsza odległość od placówki szkolnej położonej w miejscu zamieszkania (np. miejscowość Nowiny Wielkie w Gminie Witnica jest położona bliżej od Bogdańca niż Witnicy)
Deszczno	Gorzów Wielkopolski, Skwierzyna. Około 5% uczniów Zespołu Szkół w Deszcznie pochodzi z innych gmin	– Bardzo dobra baza sportowa – Wyższe wyniki kształcenia – Bardzo dobra organizacja dojazdu do szkoły – Oferta zajęć pozalekcyjnych – Realizacja projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

Według danych Urzędu Miejskiego w Gorzowie Wielkopolskim uczniowie spoza Gorzowa Wielkopolskiego stanowią aż 25,28 % ogółu uczniów. Największy odsetek uczniów spoza pobiera naukę w liceach ogólnokształcących, technikach i szkołach zawodowych.

Tabela 12 Uczniowie spoza Gorzowa Wielkopolskiego uczęszczający do szkół w Gorzowie Wlkp.

szkoła	razem uczniowie	z Gorzowa Wlkp.	spoza Gorzowa Wlkp.
Szkoła podstawowa	6 024	88,67%	11,33%
Gimnazjum	3 236	83,95%	16,05%
Zasadnicza szkoła zawodowa	857	54,85%	45,15%
Liceum ogólnokształcące	2 303	48,63%	51,37%
Technikum	2 786	54,44%	45,56%
Technikum uzupełniające	10	51,49%	48,51%
Szkoła specjalna	48	83,33%	16,67%
Czteroletnie liceum plastyczne	109	40,70%	59,30%
razem	15373	74,72%	25,28%
Oddziały przedszkolne w szkołach	534	88,00%	12,00%

Przedszkola	3690	92,00%	8,00%

Źródło: Urząd Miasta Gorzów Wielkopolski

Związek Celowy Gmin MG-6 jest instytucją, która według pracowników samorządowych gmin wchodzących w jego skład może prowadzić wspólną dla wszystkich jej członków działalność w zakresie edukacji. Z przeprowadzonych wywiadów z ekspertami w dziedzinie edukacji wynika, że możliwa jest współpraca w zakresie przede wszystkim wymiany doświadczeń nauczycieli i pedagogów. Pojawiła się również, podobnie jak w przypadku usług publicznych w dziedzinie kultury i pomocy społecznej, propozycja aby wspólnie ubiegać się o dotacje z Unii Europejskiej na projekty edukacyjne.

Tabela 13. Możliwości i bariery współpracy w ramach Związku MG-6

	Możliwości współpracy w dziedzinie edukacji wszystkich gmin MG-6	Bariery we współpracy w dziedzinie edukacji wszystkich gmin MG-6
Gorzów Wlkp.	– Współpraca między szkołami i wymiana doświadczeń – Dbałość o podniesienie jakości kształcenia – Opracowanie i wdrożenie porównywalnych parametrów w zakresie oceny jakości kształcenia – Wymiana dobrych praktyk – Ograniczenie obszaru działania Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Gorzowie Wielkopolskim do obszaru MG-6	Brak zainteresowania
Lubiszyn	– Wymiana doświadczeń na polu edukacji – Współpraca nauczycieli – Wspólne szkolenia, konkursy, turnieje	– Brak zainteresowania ze strony placówek oświaty – Ograniczone środki finansowe
Kłodawa	– Wymiana doświadczeń, – Wspólna realizacja projektów unijnych	– Brak komunikacji publicznej kursujące między gminami MG-6 (każdorazowa konieczność przejazdu przez Gorzów Wielkopolski) – Brak środków finansowych
Santok	Realizacja wspólnych projektów z dziedziny edukacji współfinansowanych ze środków Unii Europejskie	Znaczne odległości między miejscowościami i wynikające z tego problemy komunikacyjne

Bogdaniec	– Rozszerzona oferta zajęć edukacyjno- sportowych realizowanych z programów unijnych – Wymiana doświadczeń między nauczycielami, – Spotkania integracyjne sportowe, artystyczne dzieci i młodzieży z kilku gmin	– Wysokie koszty transportu
Deszczno	– Wspólna organizacja szkolnych konkursów – Wymiana doświadczeń nauczycieli i pedagogów	– Brak woli współpracy – Problemy z dojazdem komunikacją publiczną

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

2.3. Analiza jakości i efektywności usług publicznych w sektorze edukacji

W ocenie jakości usług publicznych na obszarze MG-6 dokonanej przez ekspertów wynika, że bardzo dobrze oceniany jest dostęp do szkół podstawowych oraz gimnazjów. Umiarkowanie oceniana jest dostępność oferty edukacyjnej dla uczniów z pozostałych gmin MG-6, co związane jest przede wszystkim z kłopotami z komunikacją publiczną.

Tabela 14. Ekspercka ocena zasobów i możliwości edukacyjnych gmin Związku Celowego MG6

	Gorzów	Lubiszyn	Kłodawa	Santok	Bogdaniec	Deszczno
skala ocen: 1. bardzo źle; 2. źle; 3. średnio; 4. dobrze; 5. bardzo dobrze						
ogólnie – jakość oferty edukacyjnej miasta/gminy	4	4	4	5	4	4
dostępność miejsc w przedszkolach	4	5	2	5	5	5
dostępność szkół podstawowych	4	4	5	5	5	5
dostępność gimnazjów	4	4	5	5	5	5
możliwość kształcenia zawodowego	4	3	3	4	-	3
możliwość kształcenia średniego ogólnego	5	3	3	4	-	4
możliwość kształcenia średniego zawodowego	4	3	3	4	-	4

możliwość kształcenia na poziomie wyższym	3	3	3	4	-	3
wyposażenie placówek oświatowych	3	3	4	4	4	4
jakość kadry pedagogicznej	4	4	4	4	4	4
system oceny pracy szkół przez organy prowadzące	4	4	3	4	4	4
wyniki w nauce uczniów szkół waszego miasta/gminy	4	3	4	3	3	4
ofertę zajęć pozalekcyjnych	3	3	4	4	4	5
dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	4	2	3	4	-	4
dostępność oferty dla uczniów z pozostałych gmin MG-6	4	3	2	4	4	3

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

W Gorzowie Wielkopolskim uczniowie szkół podstawowych osiągają najwyższe wyniki z egzaminu szóstoklasisty. W trzech ostatnich latach ich wyniki były wyższe niż uczniów na obszarach wiejskich. Najniższa ocena zdawalności egzaminu szóstoklasisty w 2012 r. została zanotowana w Lubiszynie oraz Santoku.

Tabela 15. Wyniki egzaminów szóstoklasisty

Gmina	2012	2011	2010
Bogdaniec	21,31	23,23	23,86
Deszczno	21,93	24,21	22,40
Gorzów Wlkp.	23,74	26,20	25,42
Kłodawa	21,05	23,78	22,05
Lubiszyn	19,10	23,68	22,17
Santok	20,89	23,28	24,84

Źródło: www.oke.poznan.pl

W przypadku wyników egzaminów na poziomie gimnazjalnym zauważalne są znaczne rozbieżności między gminami MG-6. Gimnazjaliści z gmin wiejskich mają w wielu przedmiotach lepsze wyniki od ich rówieśników z Gorzowa Wielkopolskiego.

Tabela 16. Wyniki testu gimnazjalisty w 2012 roku

Gmina	historia, wos (%)	j. polski (%)	przedmioty przyrodnicze (%)	matematyka (%)	j. angielski (podstawowy) (%)	j. angielski (rozszerzony) (%)	j. niemiecki (podstawowy) (%)	j. niemiecki (rozszerzony) (%)	j. francuski (podstawowy) (%)	j. francuski (rozszerzony) (%)
Bogdaniec	63,91	65,18	49,70	42,94	63,32	57,92	51,50	21,27	-	-
Deszczno	57,29	70,71	51,88	48,47	57,00	35,30	69,00	32,50	-	-
Gorzów Wlkp.	61,74	66,66	51,66	49,46	69,45	54,54	61,10	31,92	78,50	60,67
Kłodawa	59,09	65,44	50,44	39,74	57,03	45,67	77,00	48,55	-	-
Lubiszyn	63,46	69,43	52,05	53,91	60,23	37,73	56,31	32,33	-	-
Santok	57,83	65,76	49,11	41,49	57,17	37,68	54,91	24,00	-	-

Źródło: www.oke.poznan.pl

Tabela 17. Wyniki testu gimnazjalisty w 2011 roku

Gmina	cz. humanistyczna	cz. matematyczno - przyrodnicza	cz. językowa - angielski	cz. językowa - niemiecki
Bogdaniec	22,46	21,00	24,95	26,26
Deszczno	22,51	22,81	25,33	30,2
Gorzów Wlkp.	26,02	23,85	32,54	25,82
Kłodawa	26,02	24,04	23,63	32,61
Lubiszyn	22,86	21,71	22,86	-
Santok	24,12	21,64	35,23	26,44

Źródło: www.oke.poznan.pl

Tabela 18. Wyniki testu gimnazjalisty w 2010 roku

Gmina	cz. humanistyczna	cz. matemat.-przyrodnicza	cz. językowa - angielski	cz. językowa - niemiecki	cz. językowa - francuski
Bogdaniec	29,58	22,87	26,32	-	-
Deszczno	29,07	23,8	30,63	30,22	-
Gorzów Wlkp.	30,33	24,44	32,93	28,6	33,75
Kłodawa	28,29	22,15	31,16	29,81	-
Lubiszyn	23,86	19,19	23,65	-	-
Santok	28,16	21,52	34,17	27,76	-

Źródło: www.oke.poznan.pl

Tabela 19. Średnie wyniki z matury 2010 – 2012

rok	poziom	Biologia	Chemia	Filozofia	Fizyka i astronomia	Geografia	Historia muzyki	Historia	Historia sztuki	Informatyka	Język angielski	Język francuski	Język hiszpański	Język niemiecki	Język polski	Język rosyjski	Język włoski	Matematyka	Wiedza o społeczeństwie
2012	*poziom podstawowy*	41,82	52,76	-	34,75	55,40	55,00	57,54	35,83	40,60	73,34	65,00	-	66,28	56,52	62,29	92,00	62,00	41,95
2012	*poziom rozszerzony*	56,27	53,90	-	46,27	55,69	100	64,91	74,5	55,00	67,94	45,50	-	69,74	59,16	72,75	-	50,22	44,77
2011	*poziom podstawowy*	47,11	45,67	82,00	43,20	46,38	-	54,36	51,79	49,62	76,62	76,00	88,67	64,39	56,02	56,60	-	54,57	50,40
2011	*poziom rozszerzony*	58,80	57,04	50,00	47,50	48,10	-	55,11	86,00	36,23	74,28	79,00	-	66,23	53,99	-	-	50,71	53,87
2010	*poziom podstawowy*	46,69	43,3	-	46,23	48,17	-	56,26	54,57	37,31	67,94	69,45	94,5	66,49	59,04	56,45	89	61,14	58,32
2010	*poziom rozszerzony*	57,15	71,55	88	62,14	50,12	-	55,29	100	44,67	68,79	73,4	77	70,27	61,98	-	92	54,79	54,79

Źródło: www.oke.poznan.pl

2.4. Aktywność organizacji pozarządowych w sektorze edukacji

Organizacje pozarządowe prowadzą aktywne działania w zakresie edukacji na obszarze MG-6. W wielu przypadkach są organami prowadzącymi wielu placówek oświatowych, zwłaszcza na obszarze Gorzowa Wielkopolskiego. Do organizacji pozarządowych prowadzących działalność w obszarze edukacji należy:

- Stowarzyszenie Edukacyjne,
- Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców,
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Pierw. Męczenników Polski,
- Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Kształcenia i Wychowania Młodzieży,
- Towarzystwo Szkoły Katolickiej,
- Stowarzyszenie Edukacyjne Razem,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem.

Spośród gmin wiejskich na uwagę zasługuje przede wszystkim Gmina Lubiszyn, którą charakteryzuje bardzo duża aktywność organizacji pozarządowych działających w dziedzinie oświaty. Dwie placówki oświatowe są prowadzone właśnie przez organizacje III sektora. Od 1 września 2002 roku prowadzi działalność Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Wysokiej, która jest prowadzona przez Stowarzyszenie Kulturalno Oświatowe założone przez rodziców.
Ponadto Szkoła Podstawowa w Lubnie Im. Kombatantów II Wojny Światowej jest prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Lubnie „PROMYK”.

Spis tabel

Tabela 1. Uczniowie szkół gmin MG-6 w 2011 roku 8
Tabela 2. Instytucje świadczące usługi społeczne w dziedzinie edukacja w Gorzowie Wielkopolskim .. 10
Tabela 3. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Gminie Lubiszyn 18
Tabela 4. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Kłodawa..... 19
Tabela 5. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Santok 20
Tabela 6. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Bogdańcu 21
Tabela 7. Placówki edukacyjne na poziomie podstawowym i gimnazjalnym w Deszcznie..... 22
Tabela 8. Wydatki na oświatę i wychowanie gmin MG-6 w 2011 roku [w zł] 23
Tabela 9. Zalety i wady oferty edukacyjnej gmin MG-6 – porównanie 25
Tabela 10. Ocena jakości kadry pedagogicznej gmin MG-6 27
Tabela 11. Uczniowie korzystający z usług edukacyjnych w gminie, której nie zamieszkują i przyczyny 28
Tabela 12 Uczniowie spoza Gorzowa Wielkopolskiego uczęszczający do szkół w Gorzowie Wlkp. 29
Tabela 13. Możliwości i bariery współpracy w ramach Związku MG-6 30
Tabela 14. Ekspercka ocena zasobów i możliwości edukacyjnych gmin Związku Celowego MG6 31
Tabela 15. Wyniki egzaminów szóstoklasisty..... 32
Tabela 16. Wyniki testu gimnazjalisty w 2012 roku 33
Tabela 17. Wyniki testu gimnazjalisty w 2011 roku 33
Tabela 18. Wyniki testu gimnazjalisty w 2010 roku 34
Tabela 19. Średnie wyniki z matury 2010 – 2012..... 35

Spis rysunków

Rysunek 1 Wydatki budżetów gmin na edukację w 2011 r. 24